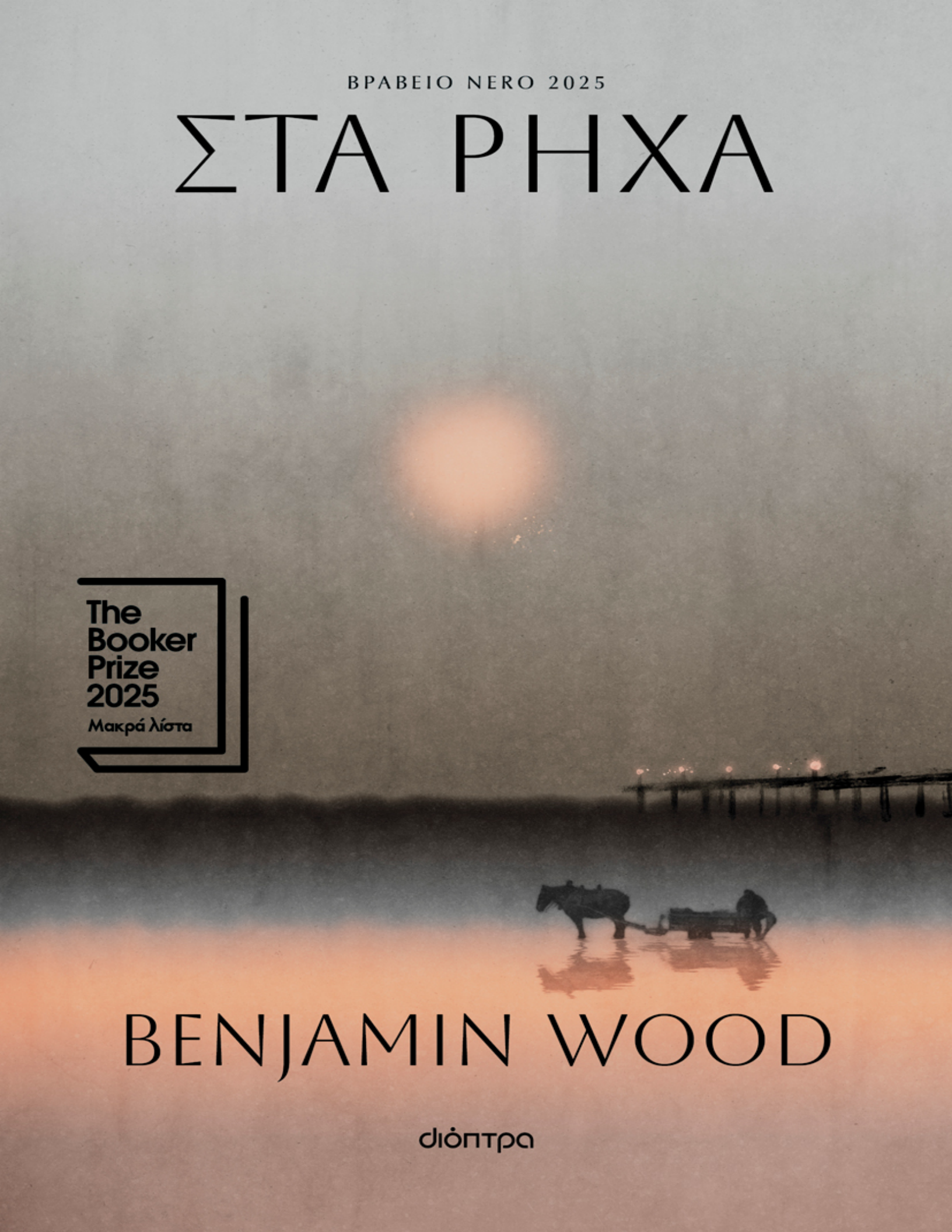

ΒΡΑΒΕΙΟ NERO 2025

ΣΤΑ ΡΗΧΑ

The
Booker
Prize
2025

Μακρά λίστα

BENJAMIN WOOD

διόπτρα

Benjamin Wood

Στα ρηχά

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Κλαίρη Παπαμιχαήλ

διόπτρα

Τίτλος πρωτοτύπου: SEASCRAPER, Benjamin Wood

Copyright © Benjamin Wood, 2025

First published as «Seascraper» in 2025 by Viking, an imprint of Penguin General. Penguin General is part of the Penguin Random House group of companies. Published by agreement with Penguin Random House

© Για την ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΟΠΤΡΑ, 2026 / Εκδίδεται κατόπιν συμφωνίας με τους Penguin Random House

Πρώτη ελληνική ψηφιακή έκδοση: Μάιος 2026

Μετάφραση: Κλαίρη Παπαμιχαήλ / Επιμέλεια κειμένου: Αλεξάνδρα Δένδια / Προσαρμογή εξωφύλλου: Ελένη Κυριακίδου, Εκδόσεις Διόπτρα / Ψηφιακή σελιδοποίηση: Έρση Σωτηρίου, Εκδόσεις Διόπτρα

Κεντρικά γραφεία: Αγ. Παρασκευής 40, 121 32 Περιστέρι, Τηλ.: 210 380 52 28, Fax: 210 330 04 39, Βιβλιοπωλείο Books & Life: Σόλωνος 93-95, 106 78 Αθήνα, Τηλ.: 210 330 07 74

www.dioptra.gr, e-mail: info@dioptra.gr

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή ή ανατύπωση μέρους ή του συνόλου του βιβλίου σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του εκδότη. Απαγορεύεται η χρήση ή η αναπαραγωγή με οποιονδήποτε τρόπο μέρους ή όλου του βιβλίου για την εκπαίδευση τεχνολογιών ή συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης. Τα δικαιώματα επί του παρόντος έργου διατηρούνται ρητά όσον αφορά την εξόρυξη κειμένων και δεδομένων (Άρθρο 4§3) Οδηγία (ΕΕ) 2019/790.

ISBN: 978-618-10-0328-3

Για τον Άιζακ και τον Όρεν, ξανά και για πάντα

Πέρα απ' το ασταθές, κύο λυκόφως
Πέρα από εκεί που φτάνει το γέλιο ή το δάκρυ, πέρα από το όνειρο

Δεν θα υπάρξει κανένα λιμάνι ούτε νησιά φωτισμένα από την αυγή! Μονάχα η ζοφερή
Έρημη σκοτεινιά και μετά από λίγο φλόγα απόλυτη στον βυθό.

RUPERT BROOKE

ΠΡΩΤΗ ΑΜΠΩΤΗ

Ο Τόμας Φλετ εξαρτάται από την άμπωτη για να βγάλει το ψωμί του, ξέρει ωστόσο πως το τέλος πλησιάζει. Κάποια μέρα που δεν θ' αργήσει να έρθει μόλις και μετά βίας θα καταφέρει να μαζέψει κάποια μπουκιά από την παραλία που δεν θα μπορεί να αποκτηθεί ευκολότερα και στη μισή τιμή. Η ζήτηση γι' αυτά που πιάνει έχει ήδη μειωθεί και ποιος το λέει ότι έτσι κι αλλιώς η θάλασσα θα συνεχίσει να βγάζει γαρίδες που θ' αξίζει να φαγωθούν. Το νερό τώρα βρίθει από ένα σωρό πράγματα που δεν υπήρχαν όταν ήταν μικρός. Περίεργα χημικά και παρασιτοκτόνα και λύματα. Δεν πάνε λίγες βδομάδες που είχε απλωθεί πάνω στην άμμο μια ρυπαρή λιπαρή γυαλάδα από την ανατολή ως τη δύση· πριν από έναν μήνα, καθώς πλησίαζε τις ξέρες, πλατσούριζε σ' ένα κατάλοιπο αφρού που βρομοκοπούσε ξινισμένο γάλα. Φευγαλέα πράγματα, αν όμως τον ρωτήσεις, προοιωνίζουν μελάδες – τον παίρνει δύσκολα ο ύπνος τώρα τελευταία. Τα όνειρά του είναι γεμάτα στοίβες από σαπισμένες γαρίδες κι εκείνος ανάμεσά τους μ' ένα φτυάρι προσπαθεί ν' ανοίξει ένα μονοπάτι.

Είναι πέντε η ώρα ή εκεί γύρω. Σηκώνεται με τον ουρανό μισοσκότεινο εκεί που ενώνονται οι κουρτίνες του κι είναι ακόμη κουρασμένος από τους χτεσινούς πόνους. Τα ρούχα για τη θάλασσα που έβγαλε χτες όταν γύρισε στο σπίτι είναι πεταμένα στην καρέκλα δίπλα στο ανοιχτό παράθυρο για ν' αεριστούν: το μάλλινο πουλόβερ του, λιγδιασμένο και σκοροφαγωμένο στο στήθος, όπου σκουπίζει διαρκώς τα χέρια του· το παντελόνι του, μπαλωμένο στα γόνατα· ένα πουκάμισο που ζέχνει στις μασχάλες. Μα δεν έχει σημασία. Ποιος θα τον μυρίσει εκτός από τη μητέρα του και το άλογο; Φοράει καθαρά μακριά εσώρουχα και ένα καθαρό άσπρο φανελάκι για

να αντισταθμίσει την μπόχα· η μάνα τού τα 'χει διπλώσει τόσο μικρά και τακτικά μες στο συρτάρι, ώστε θα μπορούσε να τα χώσει μέσα σε φακέλους και να της τα ταχυδρομήσει. Είναι Πέμπτη, οπότε θα κάνει ένα ζεστό μπάνιο όταν γυρίσει σήμερα το απόγευμα στο σπίτι. Μετά θα χρειαστεί μια δυο γουλιές μπράντι για να αμβλύνει κάπως τις σουβλιές του σωματικού του μόχθου. Κι ύστερα σίγουρα θα ρίξει κανέναν υπνάκο, τουλάχιστον ως την ώρα του βραδινού φαγητού.

Προς το παρόν πλένει τα δόντια του και ρίχνει νερό στο πρόσωπό του. Τα μάτια του είναι πρησμένα, θολά. Οι φαβορίτες των τριών ημερών έχουν σχηματίσει μια τραχιά γενειάδα – θα ξυριστεί αργότερα, όταν θα αισθάνεται αρκετά ξύπνιος για να κρατήσει ίσιο το ξυράφι. Τα νύχια των ποδιών του που χώνονται μέσα στο κρέας του τον πονάνε διπλά σήμερα το πρωί και τα γόνατά του τρίζουν όταν περπατάει – χρειάζεται πάντα μισή ώρα για να κινηθεί κανονικά το σώμα του. Δεν είναι καλά καλά ούτε είκοσι χρονών, μα σέρνει τα καλτσοφορεμένα πόδια του στον διάδρομο με όλη τη σπирτάδα κάποιου που μένει σε γηροκομείο. Ο γλόμπος στο φωτιστικό της κουζίνας τρεμοπαίζει πάλι – μ' ένα χτύπημα στο καπέλο φτιάχνει. Γεμίζει το τσαγιερό, ανάβει το μάτι από κάτω, ξεβγάζει το θερμός του και ρίχνει μέσα ξέχειλες κουταλιές στιγμιαίου καφέ και τρεις κουταλιές ζάχαρη.

Η μάνα του ροχαλίζει από το δωμάτιό της στον διάδρομο. Ο θόρυβος θυμίζει γουρούνι που καταβροχθίζει λαίμαργα την τροφή του από την ταΐστρα και, αν δεν ακούγεται δυνατότερα κάθε πρωί, αυτό σημαίνει πως η υπομονή του εξανεμίζεται με γοργό ρυθμό. Κάθε κοφτή εισπνοή της του κάνει τα νεύρα τσατάλια. Της φτιάχνει ένα ωραίο φλιτζάνι δυνατό τσάι, στύβοντας το φακελάκι μέχρι που το νερό μαυρίζει, και το αφήνει στο κομοδίνο της μες στο σκοτάδι. Εκείνη δεν κουνιέται όταν της ανάβει το πορτατίφ· αναγκάζεται να τη σκουντήσει στον ώμο. Η σακουλιασμένη σάρκα της κουνιέται μόλις την πιέζει με το δάχτυλό του κι αυτό τον κάνει

να συνειδητοποιήσει πόσος καιρός έχει περάσει από την τελευταία φορά που άγγιξε άλλη γυναίκα. Στη σκέψη αυτή τον διαπερνάει ένα φριχτό τρέμουλο – τα νιάτα του φτάνουν στο τέλος τους κι όλες οι κοπελιές που έχει φιλήσει ποτέ του θα μπορούσαν να κάθονται γύρω από ένα τραπέζι του μπριτζ.

Οι τσίμπλες στα μάτια της μάνας ραγίζουν αργά κι ανασηκώνεται για να στηριχτεί στο κεφαλάρι δίχως ένα ευχαριστώ, μονάχα μ' ένα νεύμα να επιβεβαιώνει το προχώρημα της ρουτίνας τους. Οι μπούκλες της είναι πατικωμένες από τη μια μεριά. Μοιάζει τόσο κουρασμένη όσο νιώθει εκείνος. Η μοναδική μασέλα της είναι βυθισμένη σ' ένα ποτήρι νερό πάνω στο περβάζι· τον κάνει να σκεφτεί εκείνη την παραπανίσια ζάχαρη στον καφέ του, όλες τις καραμέλες βουτύρου από το μαγαζάκι της γωνίας που μασουλούσε στα κρυφά τόσα χρόνια. Πηγαίνει να γεμίσει το θερμός του πάνω από τον νεροχύτη της κουζίνας, ξέροντας πως σύντομα η μάνα θα βάλει τη ρόμπα της και θα σηκωθεί για να του τηγανίσει μερικές φέτες μπέικον για το πρωινό του.

Το άλογο χρειάζεται τάισμα και ζέψιμο. Φοράει τις μπότες του στο κατώφλι της πίσω πόρτας, στρίβει ένα τσιγάρο κάτω από το σκουριασμένο στέγαστρο που έφτιαξε ο παππούς του από αυλακωτή λαμαρίνα – οι βίδες έχουν χαλαρώσει κι άλλη μια γερή μπόρα μπορεί να το ρίξει. Δεν το 'χει επιδιορθώσει ακόμη, μια που η επιδιόρθωση τέτοιων πραγμάτων απαιτεί μια έφεση την οποία δεν διαθέτει. Αλλού βρίσκεται το ταλέντο του – αν ζούσε τώρα ο παππούς του, θα τον κατηγορούσε πως ήταν χάσιμο χρόνου, έτσι και τον άκουγε να τραγουδάει· όσο για τη μάνα του, αν ήξερε για το ρολόι που έδωσε στον Χάρι Γουάιθ με αντάλλαγμα την κιθάρα του, τότε θα την έκαιγε στην πίσω αυλή.

Το πρώτο τσιγάρο της ημέρας είναι πάντα απολαυστικό, αλλά σήμερα το χαίρεται ιδιαίτερα – δεν είναι σίγουρος γιατί. Ο καιρός αλλάζει, το νιώθει στην ατμόσφαιρα, στην αυγινή υγρασία στο πρόσωπό του, στα

σύννεφα που κρέμονται χαμηλά κάτω από τον ουρανό που ξυπνάει. Μοιάζει μια χαρά μέρα για να μαζέψει γαρίδες, μα το 'χει σκεφτεί αυτό και παλιότερα πολλές φορές κι έχει γυρίσει με τα ψάθινα καλάθια του άδεια. Έτσι κι ισιώσει το κορμί του, μπορεί να διακρίνει τις καμινάδες του Λονγκφέρι ένα μίλι πιο κάτω και μια σειρά από παράθυρα στους πάνω ορόφους που δεν είναι ακόμη φωτισμένα. Τι έχουν να ονειρευτούν οι άνθρωποι τέτοια προχωρημένη ώρα, αν όχι τεράστιους σωρούς από σάπιες γαρίδες; Πού πάνε όλοι τους όσο εκείνος μοχθεί έξω στην παραλία;

Το βαρύ άλογο –ένα καλότροπο ευνουχισμένο αρσενικό που δεν το 'χει ονοματίσει για προληπτικούς λόγους– τον περιμένει. Το μεγάλο του κεφάλι προβάλλει από την πόρτα του στάβλου αναμένοντας την άφιξή του με τους κουβάδες. Είναι μάλλον υπερβολή να τον πει «στάβλο»: Πρόκειται απλώς για μια παράγκα από τσίγκο και τσιμεντόλιθους που κατασκεύασε πριν από κάμποσα χρόνια ο παππούς του, τόσο φαρδιά, ώστε να στεγάζει ένα ζώο και όλη τη σαγή του, ένα έκτρωμα που συνορεύει στα ανατολικά με το σπίτι τους. Η πίσω αυλή τους είναι ένα μαντρί με φράχτη από συρματοπλέγμα· οι σωροί της κοπριάς σχηματίζουν παντού λοφίσκους. Δική του δουλειά είναι να τη φτυαρίσει και να την απλώσει στα παρτέρια με τα τριαντάφυλλα για τη μάνα του, αργότερα όμως. Προς το παρόν γεμίζει τον ένα κουβά με σανό και τον άλλο με νερό για το άλογο. Τους κουβαλάει στο φαλακρό μονοπάτι ανάμεσα στο χορτάρι και τους αφήνει μέσα στον στάβλο λέγοντας «Καλημέρα, αγόρι μου» ενώ χαϊδεύει τον λαιμό του ανόητου ζώου. Ενόσω αυτό πίνει και περιδρομιάζει, εκείνος βγαίνει έξω για να τελειώσει το τσιγάρο του και ετοιμάζει τα χάμουρα, κατεβάζοντας από το τσιγκέλι το χαλινάρι για να 'ναι έτοιμο. Πάντα ξαφνιάζεται βλέποντας πόσο γρήγορα ικανοποιείται το άλογο και αδειάζει τους κουβάδες: Ένα μεγάλο άλογο σαν το δικό του χρειάζεται περίπου δεκαπέντε λίτρα νερό καθημερινά κι αυτό σημαίνει

μπόλικες διαδρομές από τον στάβλο στην εξωτερική βρύση και πάλι πίσω κατά τη διάρκεια της εβδομάδας. Του βουρτσίζει το τρίχωμα για να το καθαρίσει από τα υπολείμματα του αμμοχάλικου κι ύστερα το ζεύει, ακολουθώντας πια τη σειρά των κινήσεων τόσο μηχανικά, ώστε μπορεί να το κάνει ακόμα και με αγουροξυπνημένα μάτια κι αδύναμα δάχτυλα. Το άλογο είναι ήπιο και δέχεται μ' ευχαρίστηση το χαλινάρι. Θα τον περιμένει εκεί ήσυχα κι υπομονετικά, ώσπου να ελέγξει ότι όλος ο εξοπλισμός του βρίσκεται μέσα στο κάρο και να φάει το πρωινό του.

Όταν μπαίνει πάλι στην κουζίνα, τον υποδέχεται ο καπνός από το λίπος του μπέικον. Η μάνα του στέκεται μπροστά στο μάτι, ξυπόλυτη, με μια ρόμπα που μοιάζει να συρρικνώνεται κάθε φορά που την πλένει – ο ποδόγυρος σταματάει μόλις κάτω από τα γόνατά της και η παλιά ζώνη δεν είναι αρκετά μακριά, ώστε να τη δέσει γύρω από τη μέση της χωρίς να της γλιστρήσει. Έχουν μονάχα ενάμιση πόντο διαφορά στο ύψος και κάτι λιγότερο από δεκαέξι χρόνια στην ηλικία. Η μάνα κινείται σαν καβούρι ανάμεσα στην γκαζιέρα και στο ξύλο του ψωμιού πάνω στον πάγκο, όπου υπάρχουν δύο μεγάλες φέτες από μια φραντζόλα αλειμμένες μ' ένα λεπτό στρώμα μαργαρίνης. Το ραδιόφωνο είναι ανοιχτό, αλλά τόσο χαμηλά, ώστε είναι αδύνατον να καταλάβει κανείς τι παίζει. Εκείνη ακούει τις μπότες του στο πάτωμα και λέει: «Γιατί έχεις αργήσει τόσο σήμερα;».

«Δεν πίστευα ότι έχω αργήσει», της απαντάει και κάθεται στο τραπέζι, όπου η μάνα έχει σπρώξει πιο πέρα τις εφημερίδες μερικών ημερών για να του κάνει χώρο.

«Θα 'λεγα πως είσαι μισή ώρα καθυστερημένος από εκεί που θα 'πρεπε κανονικά να βρίσκεσαι».

«Πηγαίνω σύμφωνα με τα διαγράμματα. Πέντε και σαράντα δύο, άμπωτη. Τι ώρα είναι τώρα;» Κοιτάζει το ρολόι του τοίχου. «Γαμώτο».

«Σ' το 'πα εγώ», λέει η μάνα του. Κοντεύει πεντέμισι.

«Καλά θα κάνω να φάω λοιπόν».

Του δίνει ένα γεμάτο πιάτο. Το μπέικον καίει πολύ, οπότε εκείνος βουτάει το ψωμί του στον μελάτο κρόκο του τηγανητού αυγού. «Εντάξει, αλλά μη φας άτσαλα», τον συμβουλεύει εκείνη.

Αυτός όμως καταβροχθίζει το φαγητό του όσο γρήγορα προλαβαίνει να το μασήσει. Η μάνα του ακουμπάει πάνω στον νεροχύτη κι ανάβει τσιγάρο παρατηρώντας τον με μισόκλειστα μάτια: λες κι έχει δει τη γάτα του γείτονα να παραμονεύει ένα πουλί και δεν της κάνει καρδιά να παρέμβει. Ο Τόμας κάθεται και τρώει, ανέχεται την προσοχή της για όσο μπορεί. Υπάρχουν μερικοί άντρες στην πόλη που θα πέθαιναν από τη χαρά τους, έτσι κι η Λίλιαν Φλετ τούς έριχνε ένα περαστικό βλέμμα – ποτέ του δεν κατάλαβε προς τι τόσοσ ντόρος. «Μπορεί η μάνα σου να έβαλε ένα σωρό κιλά, αλλά είναι ακόμη πολύ ωραία γυναίκα», λένε αυτοί οι τύποι όποτε έρχονται για ένα ποτό, μια φιλοφρόνηση που τον τσούζει πιο πολύ κάθε φορά που την ακούει. «Θα πάω στην πόλη προτού γυρίσεις – έχω να δω κάποιον», τον ενημερώνει τώρα. «Και σκέφτομαι ότι, αν δώσω ένα μέρος απ' αυτά που χρωστάμε στον Πάτινσον, θα μας αφήσει να πάρουμε λίγα πράγματα βερσεέ. Προτιμάς κιμά ή κοτολέτες;»

«Δεν με νοιάζει. Αρκεί να βάλεις και κάτι στον μετρητή – δεν θέλω να φάω πάλι με το φως των κεριών».

«Έχει μέσα λεφτά».

«Καλά λοιπόν. Κοτολέτες».

«Ωραία. Ξεμπερδέψαμε και με το τι θα φάμε το βράδυ».

Καθώς γυρίζει για να τινάξει τη στάχτη της στον νεροχύτη, σηκώνει το ένα πόδι πίσω της δείχνοντας τις βρόμικες επίπεδες πατούσες της. Έχει έναν κάλο στην άρθρωση του μεγάλου της δάχτυλου. Οι αστράγαλοί της είναι τόσο πρησμένοι, ώστε τα πόδια της στο κάτω μέρος γυαλίζουν σαν λουκάνικα. Θα ορκιζόταν πως αυτά δεν τα πρόσεχε όσο ήταν μικρός, τώρα όμως το σπίτι είναι πολύ μικρό για να εξασφαλίσει την ιδιωτικότητα του καθενός τους κι η μάνα του συνεχίζει να κυκλοφορεί εκεί μέσα λες κι

αυτός είναι ένα αγαθιάρικο αγόρι που δεν το πειράζει να βλέπει όποια μέρη του σώματός της εκείνη αφήνει ακάλυπτα – ενώ το θλιβερό γεγονός είναι ότι το βλέμμα του καρφώνεται εκεί χωρίς να το θέλει, όπως θα καρφωνόταν σ’ ένα κτίριο που έχει πιάσει φωτιά ή σε δυο μπεκρήδες που τσακώνονται σ’ ένα πάρκινγκ. «Φχαριστώ για το πρωινό», της λέει, «πάω να φορτώσω το κάρο». Μασάει ακόμη την μπουκιά του, μα σηκώνεται κι ακουμπάει το πιάτο του δίπλα στον νεροχύτη για να το πλύνει.

«Άσ’ το εκεί, θα το κάνω εγώ», λέει εκείνη.

«Ευχαριστώ, μάνα. Τα λέμε αργότερα».

«Μη σταματήσεις πάλι στον Χάρι καθώς θα γυρνάς στο σπίτι. Είναι Πέμπτη».

«Ναι, πράγματι». Λες και υπήρχε περίπτωση να το ξεχάσει. Είναι το βράδυ που εκείνη παίζει ραμί στο εντευκτήριο της εκκλησίας με τις κυρίες που από πείσμα δεν αποκαλεί φίλες της – θα επιστρέψει μετά τις έντεκα. Επιτέλους θα έχει το σπίτι όλο δικό του. Θα πάει να φέρει την κιθάρα του από εκεί όπου την έχει κρυμμένη στον στάβλο, τυλιγμένη μ’ ένα κουρελιασμένο σαμαροσκούτι που δεν χρησιμοποιεί ποτέ. Θα μπορέσει να περάσει λίγη ώρα παίζοντας δίπλα στο τζάκι, τελειοποιώντας τις διασκευές των τραγουδιών που έχει μάθει. Έπειτα θα πάει στο στέκι παραδοσιακής μουσικής, στο Fisher’s Rest, θα πληρώσει το δεκάरिकό του και θ’ ακούσει όποιο γκρουπ ή τραγουδιστή έχει το πρόγραμμα – ίσως δηλώσει συμμετοχή να παίξει κι ο ίδιος, αν καταφέρει να επιστρατεύσει το θάρρος του. «Θα γυρίσω κατευθείαν από τον έμπορα. Με κάμποσα σελίνια στο χέρι, αν πάνε καλά τα πράγματα», της λέει.

«Να δώσει ο Θεός».

«Τα λέμε αργότερα λοιπόν».

«Τα λέμε, γιε μου».

Παίρνει το θερμός του και της δίνει ένα γρήγορο φιλί στο μάγουλο φεύγοντας. Στο πίσω δωμάτιο φοράει τη ντισεράδα του. Σε λίγο καιρό θα

χρειάζεται αδιάβροχο καπέλο, αλλά τώρα το χώνει στην τσέπη του κι αποφασίζει να φορέσει το παλιό κασκέτο του παππού – το γούρι του. Κουβαλάει μαζί του και τον μεγάλο μουσαμά, τυλιγμένο ακόμη σε ρολό μ' έναν σπάγγο, όπως είχε μάθει να τον φυλάει, στεγνό και τακτικό. Το άλογο μοιάζει ικανοποιημένο μέσα στο καταφύγιό του, ωστόσο δεν έχει επιλογή – έχουν περισσότερα κοινά απ' ό,τι φαίνεται.

Το οδηγεί με τα γκέμια στο μονοπάτι όπου έχει στήσει το κάρο για να το φορτώσει. Στην καρότσα είναι μαζεμένα μισή ντουζίνα άδεια ψάθινα καλάθια που πολύ θα χαρεί να τα γεμίσει και τα δύο δίχτυα είναι διπλωμένα έτσι που να μη δυσκολευτεί να τα ξεμπερδέψει αργότερα. Βρίσκει επίσης χώρο για τον μουσαμά. Το άλογο στέκεται ήρεμο κι ακίνητο για χάρη του, καθώς βεβαιώνεται πως τα δύο κοντάρια του κάρου εφαρμόζουν καλά στις θηλιές τους και όλα είναι σφιχτά δεμένα. Βολεύεται στο κάθισμά του, λίγα εκατοστά πάνω από το έδαφος πίσω από το ζώο, και πιάνει πάλι τα γκέμια. «Προχώρα, αγόρι μου», λέει και πλαταγίζει τη γλώσσα του. Τσουλάνε στην αυλή και διασχίζουν την αυλόπορτα.

Τέτοια ώρα δεν αργούν πολύ να φτάσουν στην παραλία. Δεκαπέντε λεπτά αργότερα ο καμπυλωτός χωματόδρομος πίσω από το σπίτι του ενώνεται με την ευθεία της οδού Μάρσμπανκ κι ακούγεται ένας ξαφνικός θόρυβος όταν οι οπλές του αλόγου αγγίζουν την ασφαλτο, ένας απαλός ήχος από τους τροχούς του κάρου, και όλα τα ετερόκλητα σπίτια αρχίζουν να στριμώχνονται και στις δυο πλευρές του δρόμου, ενώ οι βιτρίνες των καταστημάτων στη γωνία κάθε τετραγώνου εκθέτουν προϊόντα που τον κάνουν να λαχταράει πράγματα που δεν έχει την οικονομική δυνατότητα να αποκτήσει: καλές δερμάτινες μπότες, ένα κανονικό πινέλο για ξύρισμα, ένα κομψό μάλλινο κουστούμι, χοντρά βιβλία με γυαλιστερά εξώφυλλα, καινούργιους δίσκους.

Την εποχή του παππού του όλοι οι γαριδάδες έβγαιναν σαν πομπή:

Δώδεκα κάρτα ποδοβολούσαν στον παραλιακό δρόμο και τα άλογά τους έκαναν τόση φασαρία, που ακούγονταν πάνω από τις καμπάνες της εκκλησίας. Όλοι αυτοί οι άνθρωποι βγήκαν στη σύνταξη ή έφυγαν και μερικοί βρίσκονται στο χώμα στο νεκροταφείο του Αγίου Κολούμπα. Είναι ο μοναδικός γαριδάς στην πόλη που παραμένει πιστός στις παλιές μεθόδους. Θα είχε περισσότερο κέρδος, έτσι και χρησιμοποιούσε μηχανοκίνητες συρτές και ψάρευε γαρίδες πιο κάτω στην ακτή, κοντά στο Μπρότον. Οι μηχανοκίνητες συρτές μπορούν να ρίξουν δυο δίχτυα των τριάντα μέτρων σε πιο βαθιά νερά απ' όσο θα διακινδύνευε ποτέ μ' ένα άλογο, πιάνοντας τέσσερις ή πέντε φορές περισσότερες γαρίδες απ' όσες μπορεί τώρα να κουμαντάρει. Εκεί πάνω δεν υπάρχουν τόσοι λασπόλακκοι, ώστε να χρειάζεται κανείς να προσέχει. Η παραλία προστατεύεται από αμμόλοφους. Οι συρτές έχουν στις επιφάνειές τους ειδικά κατασκευασμένους λέβητες, ώστε να μπορούν να μαγειρεύουν επιτόπου τις γαρίδες κι έτσι να παρακάμπτουν επίσης τους κανονισμούς για την ασφάλεια των τροφίμων. Η μάνα του –άσος στις μηχανορραφίες– πιστεύει ότι θα 'πρεπε να πάρει τραπεζικό δάνειο, ώστε να αναβαθμίσει τον εξοπλισμό του: ν' αγοράσει από μια μάντρα το σασί ενός φορτηγού και μια μηχανή, να προσθέσει το υπόστεγο και τον λέβητα με λίγη βοήθεια από έναν μηχανικό. Εκείνος ωστόσο δεν έχει τέτοιου είδους κίνητρα. Δεν θέλει να χτίσει αυτοκρατορίες. Έχει συνηθίσει στις μεθόδους του παππού και δεν θα τις παρατήρει τόσο εύκολα. Αυτές οι άσχημες συρτές έχουν την τάση να σκουριάζουν και, αν τον ρωτήσεις, είναι χάσιμο χρημάτων – δεν μοιάζουν ούτε με σκάφος ούτε με κατασκευή, αλλά πιο πολύ με εξωτερική τουαλέτα πάνω σε πατίνια με μια μεγάλη μηχανή που αγκομαχάει. Όχι, καλύτερα να εγκαταλείψει εντελώς το ψάρεμα της γαρίδας παρά να καταντήσει να χρησιμοποιεί κάτι τέτοιο.

Ο παραλιακός πεζόδρομος δεν έχει ποτέ κίνηση νωρίς το πρωί. Ο άνεμος σπρώχνει βιαστικά την άμμο στα λούκια του δρόμου. Το καλοκαίρι

το Λονγκφέρι είναι μια πόλη όπου οι άνθρωποι μοιάζουν να πηγαίνουν επί τούτω. Υπάρχουν εκδρομείς που σε κάποια μονοήμερη εξόρμηση κάνουν εδώ περίπατο πιασμένοι αλά μπρατσέτα και, μόλις φτάσει ο Ιούλιος, μακριές σειρές από πούλμαν παρκαρισμένα στα πάρκινγκ ξεβράζουν σανδαλοφόρους συνταξιούχους και ζαλισμένα παιδιά που από τα δάχτυλά τους στάζει παγωτό. Τότε είναι που τελειώνει η αλιεία κι αφήνουν τις γαρίδες να αναπαραχθούν. Τότε η παραλία γίνεται παράδεισος για άλλους, είτε του αρέσει είτε όχι. Μα στις αρχές Μαρτίου δεν είναι παρά ένα ακόμα καταθλιπτικό μέρος απ' όπου περνάνε οι άνθρωποι για να πάνε κάπου πιο συμπαθητικά κι η παραλία είναι το μέρος όπου σταματάνε για ν' αφήσουν τα σκυλιά τους να τρέξουν ελεύθερα.

Κατεβαίνει με το κάρο τη ράμπα και κατευθύνεται διαγώνια. Στον βορρά τα μακριά πόδια της αποβάθρας φωτισμένα με φανάρια· στον νότο οι ακτές του Μπρότον και μια έκταση από χορταριασμένους αμμόλοφους που καταλήγουν σε βάλτους. Αν δεν είχε ανταλλάξει το ρολόι του, θα έλεγχε σε πόση ώρα το νερό θα άρχιζε πάλι να φουσκώνει, αλλά δεν είναι δύσκολο να το υπολογίσεις με το μάτι, όταν είσαι συνηθισμένος σ' αυτή τη δουλειά.

Προς το παρόν η θάλασσα δεν είναι παρά ένα αχνό γκρίζο ρέμα δύο και κάτι μίλια μακρύτερα. Το κάρο τσουλάει στην κυματιστή άμμο, που υποχωρεί μαλακά, σαν βούτυρο, κάτω από τους τροχούς. Τσουχτερός άνεμος και ψιχάλες στο πρόσωπό του. Δεν έχει σε κανέναν να μιλήσει παρεκτός στο άλογό του, που δεν μπορεί να του απαντήσει κι άλλωστε, και να μπορούσε, δεν θα του 'λεγε τίποτα που ν' άξιζε τον κόπο να ακούσει. Από τα πλευρά του υψώνονται σπείρες αχνού καθώς βαριοσέρνεται, το κροτάλισμα των γκεμιών κατά τύχη ακούγεται σαν μουσική. Το βλέμμα του Τόμας είναι καρφωμένο στους ώμους του ζώου, προσέχει για την παραμικρή αλλαγή στη συμπεριφορά ή στον βηματισμό του. Το έδαφος δεν έχει καμιά σταθερότητα από εδώ κι εμπρός κι ούτε

ξέρεις αν κάποια οπλή παραπατήσει κάπου και πέσει. Ένα άλογο έλξης μπορεί να 'χει ύψος ένα κι εβδομήντα ή ένα κι ογδόντα και πάλι να αντιμετωπίσει πρόβλημα στα κανάλια του Λονγκφέρι. Σ' όλη την ακτή υπάρχουν λασπόλακκοι, αν πας αρκετά μακριά. Μπορούν να ρουφήξουν το άλογο ως την καρίτσα¹ του κι αυτό να μην καταφέρνει να κουνηθεί, κι αν δεν είναι κανείς εκεί γύρω για να σε βοηθήσει να το ελευθερώσεις, θα πρέπει να κόψεις τα λουριά και να το αφήσεις να πνιγεί. Είχε συμβεί στον παππού του καμιά ντουζίνα φορές στα σχεδόν εξήντα χρόνια που ψάρευε γαρίδες. Δεν έχει νόημα να συνδεθείς συναισθηματικά μ' ένα άλογο, όταν έχεις μεγαλώσει ακούγοντας τέτοιες ιστορίες.

Ακόμα και με τον καλύτερο καιρό, ο μόχθος που απαιτεί αυτή η δουλειά είναι εξοργιστικός. Ξέρει πως για μερικές ώρες θα βρίσκεται εκεί ολομόναχος, παλεύοντας σαν σκλάβος, με τους γλάρους να κρώζουν μες στ' αυτιά του και να τον χέζουν από ψηλά, ενόσω θα επαναλαμβάνει τις ίδιες κινήσεις, όπως αμέτρητες μέρες στο παρελθόν. Βαριέται περισσότερο απ' όσο κουράζεται. Κάθε τόσο αφήνει τη σκέψη του να πλανιέται σφυρίζοντας μια μελωδία ή σκαρώνοντας διαφορετικούς στίχους για τον «Εύθυμο Καροτσιέρη», μα, όταν δεν είναι προσηλωμένος στη δουλειά, ενδέχεται να γίνουν λάθη, όπως το να ξεφύγει από τα δίχτυα του μια καλή ψαριά, επειδή δεν έδεσε σφιχτά τα σχοινιά. Κάτι τέτοια είναι που κοστίζουν χρόνο και χρήματα, κάνουν τη μάνα σου να σε κατσαδιάσει όταν γυρίσεις σπίτι με άδεια χέρια, και δεν θα ντραπεί καθόλου να σου υπενθυμίσει πως την απογοήτευες. Έτσι και δεν είσαι συγκεντρωμένος εδώ έξω, βρίσκεσαι στο έλεος του απρόσμενου. Στο μόνο που μπορείς να βασιστείς είναι η συνήθεια.

Τώρα πια έχει προχωρήσει πάνω κάτω ένα μίλι από το σημείο απ' όπου ξεκίνησε και βλέπει μπροστά του την άσπρη άκρη της θάλασσας άλλο ένα μίλι πιο μακριά. Η θέα της του είναι πιο γνώριμη κι από τα συννεφάκια της ίδιας του της ανάσας στον αέρα. Παλιότερα δεν τον ενοχλούσε ποτέ

τόσο πολύ το κρύο, η μοναξιά, ο κόπος, αυτό όμως συνέβαινε πολύ καιρό προτού αρχίσει να κάνει όνειρα για τον εαυτό του πέρα απ' όσα είχε ανατραφεί να θέλει. Συνήθιζε να πιστεύει πως αρκούσε να γεμίζει με γαρίδες τα ψάθινα καλάθια κάθε πρωί και να πληρώνεται γι' αυτές με μετρητά κάθε απόγευμα. Η οικονομική στήριξη είναι επιβίωση – έτσι θα του έλεγε ο παππούς του, και τι άλλο να θέλει ένας άνθρωπος; Μια σύζυγο ίσως, αν έβρισκε κάποια γυναίκα που θα τον δεχόταν. Ένα κεραμίδι πάνω απ' το κεφάλι του. Μεγάλα ντουλάπια γεμάτα τρόφιμα, για να 'χουν να τρώνε οι αγαπημένοι του. Μια ξεχωριστή γουλιιά μπράντι μια στις τόσες, βράδια στην παμπ. Το βέβαιο ήταν πως δεν θα τα κατάφερνε καλύτερα στη ζωή του απ' αυτό, σωστά; Μόνο που τα τελευταία χρόνια αντιλήφθηκε τελικά ότι είχε συμβιβαστεί με πολύ λίγα. Όλα όσα σκέφτεται όταν δεν βρίσκεται στην παραλία – να παίζει τραγούδια στην κιθάρα του και να τα διασκευάζει–, τότε είναι που αισθάνεται πιο ζωντανός, που βγάζει τον καλύτερο εαυτό του. Αν τον συνέκριναν με άλλους σπουδαίους γαριδάδες, θα ρίζωνε στον πάτο. Δεν θα υπήρχε ψυχή να τον κοιτάξει και να σκεφτεί: Θεούλη μου, αυτός ο τύπος ψαρεύει τόσο καλά γαρίδες, που μου κόβει την ανάσα – γι' αυτό είναι απόλυτα βέβαιος. Σύντομα ωστόσο θα βρει το κουράγιο να ανέβει σ' εκείνη τη μικρή ξύλινη σκηνή στο Fisher's Rest κι είναι πεπεισμένος ότι οι θαμώνες θ' αφήσουν τις μπίρες τους στην άκρη και θα τον ακούνε όταν τραγουδάει. Κι ίσως να τον χειροκροτήσουν και να τον επιδοκιμάσουν και να του πουν μετά: «Ποτέ δεν φανταζόμασταν ότι το 'χεις, βρε λεβέντη».

Μπροστά του τα καπούλια του αλόγου λικνίζονται. Στρίβει τσιγάρο και το καπνίζει καθώς προχωράνε άλλο ένα μίλι, κι ώσπου να φτάσουν στην άκρη του νερού, έχει απομείνει μια ελάχιστη γόπα ανάμεσα στα δάχτυλά του. Φωνάζει στο άλογο και τραβάει τα γκέμια. «Περίμενε, αγόρι μου. Θα ρίξουμε τα δίχτυα μας και θα ξεμπερδεύουμε». Κατεβαίνει μ' ένα σάλτο στη γυαλιστερή άμμο, νιώθοντας τον υγρό της χτύπο κάτω από τις σόλες

του. Η θάλασσα έχει αφήσει λακκάκια, αλλά η παραλία εδώ είναι ανέγγιχτη· οι μοναδικές πατημασιές είναι οι δικές του. Γλιστράει στο κενό πίσω από τα καπούλια του αλόγου ένα ξύλινο κοντάρι που συγκρατεί τα δίχτυα και το στερεώνει καλά. Προσαρμόζει πάνω του τα δίχτυα, τα απλώνει κάτω για να τα στήσει και σιγουρεύεται πως είναι σφιχτά δεμένα στις άκρες. Πριν ανέβει πάλι στο κάρο, ανταμείβει το άλογο με ένα κομμάτι καρότο για τον κόπο του και του χαϊδεύει τη μουσούδα. «Εντάξει, τρώγε τώρα, έχουμε δουλειά να κάνουμε. Θα σου δώσω κι άλλο όταν τελειώσουμε».

Βολεύεται πάλι στο κάρο και πλαταγίζει τη γλώσσα του, μέχρι που το άλογο τσαλαβουτάει μέσα στη θάλασσα ως τα γόνατα. Υπολογίζει ότι έχουν κοντά δυο ώρες στη διάθεσή τους μέχρι να φουσκώσουν τα νερά. Μπορεί να καλοπιάσει το άλογο και να το πείσει να κάνει τέσσερις κανονικές διαδρομές – στην καλύτερη περίπτωση τέσσερις προσπάθειες να ψαρέψουν στα ρηχά, χοντρικά μισή ώρα τη φορά. Θα το αφήσει να ξεκουραστεί όσο εκείνος ξεδιαλέγει την ψαριά. Πάντα υπάρχουν σβόλοι από κάρβουνο και κουβάρια φύκια που πρέπει να ξεμπλέξει και να πετάξει. Ένα σωρό μικροσκοπικά καβούρια και τσούχτρες και μικρές γλώσσες – σε κανέναν δεν χρησιμεύουν αυτά. Μερικές φορές υπάρχουν αιχμηρά κοχύλια που τον τσιμπάνε μέσα από τα γάντια – τα σιχαίνεται περισσότερο απ’ όλα. Αυτός θέλει μονάχα τις ωραίες καφετιές γαρίδες. Τις μεγάλες, όχι τα μικρούλια –αυτά τα ξεχωρίζει και τα ρίχνει πάλι στο νερό–, αλλά όσες από τις καλές βρεθούν χορεύοντας στα δίχτυα του θα τις πάει στον έμπορο για να τις πουλήσει στην τιμή της αγοράς.

Η πρώτη διαδρομή κυλάει κανονικά, κι ας μην πιάνει πολλά πράγματα – ούτε μισό καλάθι, τα υπόλοιπα είναι θραύσματα και άχρηστα κομμάτια. Στη δεύτερη διαδρομή η βροχή δυναμώνει μαστιγώνοντας την πλάτη του αλόγου. Γεμίζει με καφέ το μεγάλο καπάκι του θερμός του και τον ρουφάει άπληστα. Τα δάχτυλά του είναι ήδη μουδιασμένα από το κρύο